

4.2025

Din Skog

**24 TIPS OM
SKOGSBRUKSPLANER**

**NORRSKEN
– HIMMELSK MAGI**

**Beatrices avverkning
stoppades av aktivister**

Skogsägare äger rätten till sin skog

Beatrice Karlsson tog över en fastighet i Arjeplog, som brukats av släkten i generationer. Med stolthet såg hon fram emot att förvalta den skog som hennes familj skött om under lång tid. Det krävdes ett banklån, men hon valde att satsa.

I höstas var det dags för henne att avverka ett område och vi på SCA var glada över att få förtroendet att genomföra avverkningen. Beatrice skulle använda inkomsterna till att bland annat rusta upp en gård, betala räntor och amorteringar och investera i att få upp nästa generation skog.

Hon gjorde allt enligt lagen – och mer därtill – för att ta hänsyn till både biologisk mångfald och rennärning. Ändå valde aktivister att ta sig till avverkningen för att stoppa den, bland annat genom att kedja fast sig i en skogsmaskin. Därefter hänvisade de till nya fynd av spår av tretåig hackspett, vilket fick mark- och miljödomstolen att agera – till aktivisternas fördel.

FÖR BEATRICE HAR intrånget och avverkningsförbudet lett till mycket oro och till rädsla för en ekonomisk katastrof. Alla utgifter kopplade till fastigheten måste betalas, även om intäkterna uteblir. Avverkningen i Arjeplog är långt ifrån den första som stoppas av aktivister. Flera skogsägare har fått se sina drömmar gå upp i rök och sin ekonomi gå i kras, för att någon annan tycker att de har mer rätt att besluta hur skogen ska användas. Och det trots att svenska myndigheter säger att skogsägaren har gjort allt rätt. Vilken annan

företagare tvingas bedriva verksamhet på de villkoren? Och vem vill äga och sköta skog om man inte själv äger rätten att besluta vad som ska göras?

Det är upprörande att aktivisterna ofta belönas med positiv mediebevakning. Utan tillstymmelse till kritiska frågor får de ofta prata fritt utifrån sin agenda, medan skogsägaren många gånger får nöja sig med att stå tyst i skuggan. Hur hamnade vi här?

ALLT VI SKOGSÄGARE GÖR, både när det gäller brukande av skogen och hänsyn till naturvärden, styrs av ett omfattande regelverk som exempelvis skogsvårdslagen, miljöbalken och EU-direktiv – och det är dessa krav vi skogsägare ska leva upp till. Det är inte aktivister som ska diktera villkoren för Sveriges skogsägare.

Markägare måste ha rätt att bruka sin skog utan aggressiv påverkan från en tredje part. Regeringen behöver agera snarast och sätta ner foten när det gäller ägande- och brukanderätt.

När den här tidningen går till tryck vet vi ännu inte hur det slutar för Beatrice, men förhoppningsvis går det bra. Ärendet ligger hos mark- och miljödomstolen och Skogsstyrelsen har meddelat domstolen att avverkningen inte strider mot artskyddsförordningen.

Vi på SCA fortsätter att stödja vår kund i den fortsatta processen och att driva frågan om att rätten att bruka skogen ska tillhöra skogsägaren – inte aktivisterna.

VIKTORIA LINDSTRAND MUNKBY
MARKNADSCHEF, SCA SKOG

9

32

17

36

6

SORG OCH ILSKA I SKOGEN

Beatrices avverkning stoppades av aktivister.

9

SKOGSBRUKSPLAN – LUCKA FÖR LUCKA

24 tips som visar nyttan med en plan.

14

RÄTTELSE AV EUs FÅGELDIREKTIV

Nu återstår att se vilken betydelse det får.

17

VAR DAGS HÄNSYN

Din lämnade hänsyn gör stor nytta.

26

TORE SATSAR PÅ TILLVÄXT

Vill att virkesvolymen ska växa med tiden.

32

LAGSPEL PÅ DISTANS

Effektivt arbete när Johanna skotar ut virke.

36

NORRSKEN – HIMMELSK MAGI

Göran fångar fenomenet på bild.

40

FRÅN AVVERKNING TILL UNGSKOG

Snabb utveckling av hygget.

Privatpersoner och företag drabbas hårt av stoppat skogsbruk

Skog

Debatt: Skogsaktivister, sluta riskera era liv – och vår trygghet

HOTEN MOT SKOGSBRUKET

Aktivismen i skogen ökar – "De ödelägger allt"

Kampanj mot svenskt skogsbruk

Det svenska skogsbruket är utsatt för en påverkanskampanj från vissa delar av miljö-rörelsen.

– Dialog och saklig kritik är en naturlig och viktig del av ett öppet samhälle. Däremot tar vi avstånd från vilseledande påståenden och i synnerhet från aktioner som bryter mot lagar och regler, och som försämrar tryggheten för dem som arbetar i skogen, säger Jonas Mårtensson, affärsområdeschef för SCA Skog.

Kampanjen innefattar bland annat anklagelser, blockeringar av pågående skogsbruk och en mängd överklagade avverkningar. Protesterna riktas både mot SCA, andra skogsbolag och mot privata skogsägare.

När det gäller överklagade avverkningar är det egentligen inte skogsägarens avverkningsanmälan som miljöorganisationerna överklagar. Det de överklagar är i själva verket Skogsstyrelsens "beslut" att inte fatta några beslut om förbud eller mer omfattande försiktighetsmått än vad skogsägaren har planerat för.

– Eftersom det inte finns någon borte gräns för när ett överklagande kan ske så kan det komma långt efter den sexveckorsperiod som Skogsstyrelsen har på sig att kontrollera en avverkningsanmälan, förtydligar Jonas.

Många överklagade ärenden

De senaste åren har SCA hanterat mer än 200 överklagade avverkningar.

– Det är en mycket stor mängd överklaganden som innebär en stor belastning för både oss och domstolarna. Utfallen i målen beror på omständigheter i de enskilda fallen och varierar givetvis, säger Jonas.

I de fall där domstolarna faktiskt har tagit slutlig ställning till om avverkningen får genomföras har SCA förlorat en handfull ärenden, men vunnit i tio gånger fler.

– Sedan finns det många ärenden där domstolen har ansett att det behövs vidare utredning eller att Skogsstyrelsen som första instans behöver fatta ett motiverat beslut, och då återförvisat ärendet till Skogsstyrelsen. Där vet vi ofta inte slutresultatet än, säger Jonas och fortsätter:

– Det finns också ärenden där vi själva har sett att vi behöver tänka ett varv till och då har vi återkallat avverkningsanmälan för att avlasta rättssystemet fram tills vi har utrett frågan klart. Det finns inget självändamål för oss att processa i domstol.

Jonas konstaterar att det ofta rör sig om komplexa frågor och att SCA ständigt utvecklar sina arbetssätt utifrån nya domar och ny kunskap.

– Vi jobbar bland annat med att göra våra avverkningsanmälningar mer utförliga för att på så sätt underlätta för Skogsstyrelsen.

Miljöorganisationernas påstående att SCA skulle avverka "Sveriges sista naturskogar" är helt felaktigt, betonar Jonas.

– Vi avverkar inte skogar med höga naturvärden. Vi har

Jonas Mårtensson

**Aktivister stoppar avverkning
finns inom riskområde för
skördare**

HOTEN MOT SKOGSBRUKET

**Så mobiliserar miljöaktivister mot
företagen – "Har fått kraftfulla redskap"**

**Aktivister fastkedjade vid
skogsmaskiner**

FOTO: MICHAEL ENGMAN

avsatt mer än 140 000 hektar skog med höga naturvärden, vilket vi bland annat redovisar på vår hemsida. Vi är också öppna med hur vårt skogsbruk fungerar, vilka certifieringskrav vi följer och vilka naturvårdsresultat vi uppnår.

Stoppade avverkningar

Under 2025 har miljöaktivister stoppat flera pågående avverkningar för SCA.

– De tar sig utan lov in i maskinens riskområde och tvingar på så sätt föraren att stoppa arbetet av säkerhetsskäl. Aktivisternas agerande skapar en påtaglig arbetsmiljörisk och otrygghet för dem som arbetar i skogen, säger Jonas och fortsätter:

– Nu drabbas även privata markägare, vilket är otroligt ledsamt. Vi gör allt vi kan för att stötta de skogsägare som vi samarbetar med.

Följer lagar och certifiering

Skogsaktivisterna hävdar att SCA inte uppfyller kunskapskravet enligt miljöbalken, och att bolaget bryter mot FSCs krav – och att detta sker medvetet.

– Vi håller inte alls med om det. Vi bedriver ett långsiktigt och ansvarsfullt skogsbruk enligt svensk lagstiftning, EU-regler och internationellt erkända certifieringssystem som FSC® och PEFC. Varje avverkning föregås av en gedigen planering för att säkerställa att vi tar den hänsyn som krävs till naturvård, rennärning och andra intressen. När vi utför en förnygringsavverkning som berör rennärningen

**”Vi välkomnar
en faktabaserad
dialog.”**

omfattar planeringen även dialog med den berörda samebyn, säger Jonas och tillägger:

– Hela vår verksamhet granskas årligen av oberoende revisorer för att kontrollera att vi lever upp till certifieringskra-

ven. Vi klarade årets revisioner och går nu in på det 27:e året som certifierat företag.

En av anledningarna till att certifieringssystemen, med olika nationella skogsbruksstandards, kom till var att skapa samförstånd kring hur ansvarsfullt skogsbruk ska bedrivas.

– Genom att vara certifierade visar vi att vi tar ansvar. Skulle vi inte klara kraven skulle vi inte få ett förnyat certifikat, säger Jonas.

Tål att granskas

Jonas tycker att den eskalerande skogsaktivismen är en beklaglig utveckling.

– Med tanke på att vi bedriver ett ansvarsfullt skogsbruk är det allvarligt när aktivister medvetet försöker stoppa lagliga skogsbruksåtgärder som följer gällande certifieringskrav. Deras agerande kostar både samhället och skogsägare stora summor, säger han och avslutar:

– Vi välkomnar en faktabaserad dialog och anser att saklig kritik är en naturlig och viktig del av vårt öppna samhälle. Tyvärr är det dock aktivisternas budskap om skogsbruk i norra Sverige som får störst gehör i media. Men vi fortsätter att vara öppna och transparenta för att visa hur vi förvaltar och sköter våra skogar. Vårt skogsbruk tål att granskas.

Förtvivlad och frustrerad

– Beatrices avverkning stoppades

Bestört, ledsen, förtvivlad, uppgiven – och rent ut sagt förbannad. Skogsägaren Beatrice Karlsson i Arvidsjaur har gått igenom en torktumlare av känslor under hösten, efter att miljöaktivister stoppade hennes pågående avverkning.

– Det får bara inte gå till så här! Jag har följt lagen och gjort allt jag ska och mer därtill, men ändå ger sig främmande människor på den skog som jag äger. Vem vill bli skogsägare under de förhållandena?

När Beatrice blev ensam ägare till släktskogen utanför Arjeplog var det en dröm som äntligen gick i uppfyllelse.

– 2021 tog jag steget och lånade pengar så att jag kunde köpa ut min syster. Som jag hade längtat! Jag var så stolt och glad. Äntligen skulle jag få vårda och sköta den skog som funnits i familjen i generationer och som betyder så otroligt mycket för mig. Här har jag gått sedan barnsben och lärt mig mycket om skog och skogsbruk av min pappa Erik och hans morbror Algot. ”Bruka och förvalta skogen på ett bra sätt” sa de till mig.

Lämna extra hänsyn

Med de orden i åtanke beslutade Beatrice att göra en avverkning. Intäkterna skulle användas till att betala lån, få upp nästa generation skog och till att börja rusta upp den gamla gård som finns på hennes skogsfastighet.

– Jag valde SCA som affärspartner, eftersom de kändes pålitliga och var lyhörda för mina önskemål. Jag fick jättebra kontakt med virkesköparen Carola Karlsson. Vi beslutade att lämna extra hänsyn till naturen och rennäringen och hade samråd med Maskare sameby. De hade inga invändningar, utan uppskattade särskilt att jag

hade bestämt mig för en skonsam markberedning för att värna marklavar, berättar Beatrice.

Avverkningsanmälan omfattade 53 hektar, varav 8,5 hektar skulle undantas som hänsyn. Skogsstyrelsen hade inga anmärkningar på den anmälan och den naturvärdesbedömning som SCA hade gjort.

Avverkningen startade den 13 oktober, men dagen därpå lämnade BirdLife Sverige in en överklagan till Skogsstyrelsen och hänvisade bland annat till förekomsten av lavskrika. Mark- och miljödomstolen fattade dock inte något beslut om tillfälligt avverkningsförbud, vilket föreningen hade begärt. Därmed kunde avverkningen fortsätta.

”Skogen är ju en
‘never ending story’
– hur ersätter
man det?”

Stoppade avverkningen

Men bara ett par dagar senare vändes Beatrices tillvaro helt upp och ner.

– Det var Carola som ringde och berättade att gruppen ”Skogsupprett” var på väg till avverkningen. Det var aktivister från Finland, Tyskland och Sverige.

Så fort aktivisterna gick in i den säkerhetszon som skogsmaskinerna har att förhålla sig till för att skydda människor stoppade SCAs avverkningsentreprenör allt arbete. Några aktivister valde sedan att kedja fast sig i maskinen.

På ett ögonblick hade Beatrices skogsglädje övergått i någonting helt annat, och det följde många sömnlösa nätter. Än värre blev det när BirdLife Sverige kom med nya uppgifter och hänvisade till att man funnit spår av tretåig hackspett, vilket fick mark- och miljödomstolen att besluta om ett tillfälligt avverkningsförbud, i väntan på att målet utreds klart.

– Allt blev så ledsamt och jag fattade ingenting! Hur hade aktivisterna hittat dit och vad hade de där att göra – i min skog? De sa att SCA inte fick avverka eftersom samebyn hade sagt nej. Men jag hade haft det sam-

Beatrice Karlsson är både ledsen och orolig efter att hennes avverkning blev stoppad. Hon funderar över ekonomin och vad som händer om hon inte får avverka, men är ändå hoppfull och tror att allt ska ordna sig till det bästa.

råd som lagen kräver och till en början fanns det ju inga invändningar. Dessutom är det min skog, och jag har följt skogsvårdslagen och gjort allt jag kan för att få till en bra avverkning. Aktivisterna vet inget om mig och mina mål med skogen, utan ville nog ge sig på SCA, säger Beatrice upprört.

Maktlös och utsatt

Beatrice, som bor tolv mil från sin skog, var aldrig på plats och mötte aktivistgruppen.

– Jag höll mig därifrån. Jag var så förtvivlad och kände

mig – och känner mig fortfarande – enormt maktlös och utsatt. Jag hade planer på vad jag skulle göra med hjälp av intäkterna och har lån och räntor att betala. Vad händer om jag inte får avverka? Och hur ska det bli för min son den dag han ska ta över? Vill han ens bli skogsägare efter det här? När jag tänker på det blir jag ännu mer ledsen och förtvivlad.

Det som gör Beatrice mest frustrerad är att hennes äganderätt sätts ur spel och att många inte ser aktivisterna som förövare. >>>

Beatrice Karlsson tillsammans med SCAs virkesköpare Carola Karlsson.

– Jag och mina duktiga och engagerade kollegor gör allt vi kan för att stötta Beatrice. Jag är övertygad om att vi har gjort ett bra grundarbete och alla hoppas nu att det ska ordna sig till det bästa, säger Carola.

– Lagen är ju helt galen. Hur kan professionella aktivister få klampa in på min skog och bestämma vad jag får göra, utan några större konsekvenser. De uppgav dessutom felaktiga fakta om avverkningen och säger att marken ägs av samebyn, och när många medier hakar på deras historia så legitimerar de deras agerande. Samebyn vare sig äger skogen eller har någon slags vetorätt, det är viktigt att komma ihåg, säger Beatrice och tillägger:

– Det aktivisterna gör är att systematiskt sabotera, och fler skogsägare lär bli drabbade framöver om det inte blir någon lagändring. Aktivisternas agerande blir också dyrt för skattebetalarna i form av polisinsatser och segdragna domstolsprocesser.

Kan inte kompensera

Beatrice har funderat på spåren av tretåig hackspett som aktivistgruppen rapporterade in till Artportalen.

– Ingen hittade de spåren i de första inventeringarna som gjordes innan avverkningen, inte ens BirdLife. Hur gamla är de spåren egentligen och finns fågeln ens i min skog eller flög den bara förbi? Det är en lagstiftning där ett enda fynd kan stoppa allt och vi skogsägare lämnas med all bevisbörda.

Beatrice har fått stort stöd av både skogsägare och andra personer i hela Sverige. Hon har också fått höra att hon ska se till att få ersättning om hon inte får bruka skogen.

– Det är väl bra tänkt, men det är väldigt svårt att få någon ersättning. Och ingen ersättning kan kompensera för den skog som växer och frodas, och för min dröm att få bruka den och att en dag kunna lämna allt vidare till

min son. Skogen är ju en "never ending story" – hur ersätter man det?

Några ljusglimtar

Det finns dock några ljusglimtar i Beatrices tuffa tillvaro.

– Jag har ett fantastiskt stöd från SCA på många sätt och Carola har varit otrolig och hållit mig uppdaterad hela tiden.

En annan ljuspunkt är att Skogsstyrelsen har meddelat mark- och miljödomstolen att de fortfarande bedömer att avverkningen är tillåten. SCA har också svarat domstolen att markägaren, med hjälp av SCA, har gjort inventeringar och kommit fram till att livsmiljövärdena för tretåig hackspett är medelhöga, vilket i huvudsak motsvarar vanlig slutavverkningsbar skog. Avverkningen sker dessutom i ett område där det redan finns mycket mark som är naturreservat, så den orsakar inte en så stor påverkan att den skulle kunna leda fram till ett förbud.

Hoppfull trots allt

När den här tidningen gick till tryck var det inte klarlagt när domstolen ska lämna besked om avverkningen ska få återupptas. Däremot har domstolen gett tillstånd till att SCA får skota ut det virke som redan har avverkats och lägga det vid skogsbilvägen.

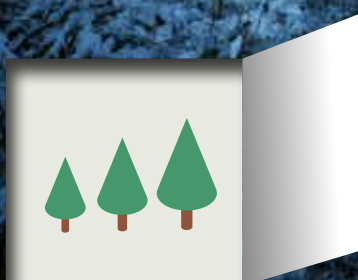
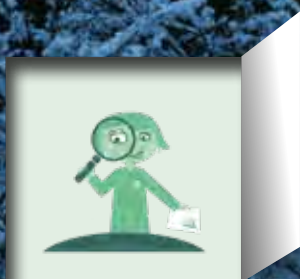
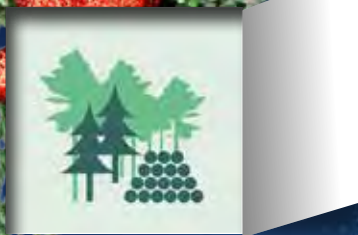
Trots allt som hänt är Beatrice hoppfull.

– Jag är positiv som person så jag väljer att tro på att jag ska få bruka min skog som tänkt. Och att lagen blir tydligare, så att min son slipper gå igenom det jag gör. Jag tycker att vi skogsägare måste gå samman och se till att värna det vi äger.

TEXT: MISAN LINDQVIST FOTO: SUSANNE LINDHOLM

Nyttan med en skogsbruksplan — lucka för lucka

1 Sammanställning och fastighetskommentar

Börja att titta på de här delarna i planen så får du en bra överblick. Du får bland annat en summering av läget på fastigheten i dag och läget om tio år, om du gör de åtgärder som föreslås. Det ger en helhetsbild och en bra grund för att kunna fatta beslut kring din fastighet.

2 Kartor

Kartorna visar bland annat en översikt av fastigheten och fördelningen när det gäller åtgärdsförslag. Du får även en ortofotokarta, som är ett slags flygfoto.

3 Beståndsindelning

I planen delas skogen in i olika bestånd – alltså skogsområden som är ganska enhetliga när det gäller till exempel trädslagsblandning, ålder, diameter och bördighet. Det gör att skogen blir mer överskådlig och lättare att sköta.

4 Koll på skötseln

"Det skulle vara helt omöjligt att ha full koll på skötseln om jag inte hade en plan. Det som jag tidigare har sett som "en stor skog" har nu delats in i många små delar, med olika förutsättningar och behov."

Skogsägare i Jämtland

5 Åldersfördelning

Du kan se hur åldersfördelningen på din fastighet ser ut i dagsläget och om tio år, om du utför de föreslagna åtgärderna. Många strävar efter att ha en jämn åldersfördelning för att kunna få en jämn avkastning och en plan brukar vara en bra hjälp på vägen.

6 Avdelningsbeskrivningar

För den som är väl insatt i skogsfrågor brukar det vara intressant att gå igenom avdelningsbeskrivningarna ordentligt. Här finns detaljerad information om varje bestånd, som årlig tillväxt, huggningsklass och ståndortsindex.

7 Åtgärdsöversikt

I åtgärdsöversikten finns en lista på skötselåtgärder för de närmaste tio åren. Åtgärder är specificerade för varje avdelning och det står även vilket år det är lämpligt att utföra dem. Det gör det lätt för dig att se vad som är viktigt att lägga fokus på för tillfället och du behöver inte vara orolig för att missa något.

8 Koll på naturvärden

I planen står det vilka naturvärden som finns på fastigheten och vilka bestånd som bör skötas för att bevara eller utveckla de värdena.

9 Hjälp att nå dina mål

Vill du bygga upp virkesförrådet, få en jämn ekonomisk avkastning eller kanske satsa lite extra på att utveckla naturvärden? Skötselåtgärden i planen sätts utifrån dina mål med fastigheten. Arbetet med att ta fram planen inleds med ett samtal mellan dig och din virkesköpare, där ni pratar igenom dina tankar och målsättningar.

10 Underlag för certifiering

Underlaget i planen uppfyller kraven för att ditt skogsbruk ska kunna bli certifierat enligt PEFC. Med en komplettering uppfylls även kraven för FSC®.

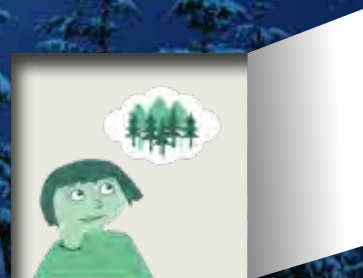
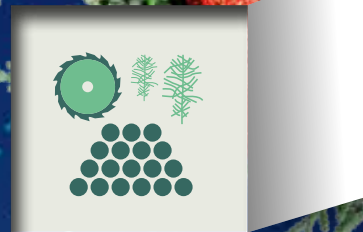
11 Både i pärm och digitalt

Din skogsbruksplan finns digitalt på Skogsvinge.se. Här kan du zooma in på dina bestånd i kartan och få upp fakta och åtgärdsförslag. Om du vill kan du också få planen på papper i en pärm.

12 Aha-upplevelser

"Många kan få riktiga aha-upplevelser när de går igenom planen och får en helhetsbild av sin skog."

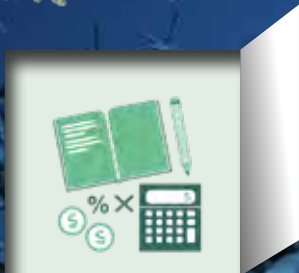
Lars Pettersson, en av SCAs gruppchefer för virkesköpare

13 Kulturmiljöer

Planen redovisar de fornlämningar och kulturhistoriska lämningar som i nuläget är kända i din skog.

14 Stöd för en bättre ekonomi

Med en skogsbruksplan går det att förutse både inkomster och utgifter för den kommande tioårsperioden. Tack vare det kan du få till en mycket bättre ekonomi för din fastighet. Om du tar hjälp av en ekonomisk rådgivare och gör en planering baserad på uppgifterna i skogsbruksplanen har du goda förutsättningar att få till en bra skattesituation.

15 Både överblick och detaljer

Planen ger dig både en översikt över fastigheten i stort och detaljerad information om varje bestånd. Du kan till exempel se trädslagsblandning, virkesvolym, ståndortsindex, tillväxt och naturvärden.

16 Underlag för samtal och beslut

Med en plan blir det enklare att fatta beslut. Det blir också lättare att kommunicera och diskutera kring skogen, vare sig du ska diskutera med familjen, andra delägare, myndigheter eller din virkesköpare.

17 Bra vid lån och värdering

Ska du ta ett lån på fastigheten eller kanske sälja den? Då behöver du ofta en skogsbruksplan för att kunna värdera den.

18 Koll på tillväxten

Om du satsar på produktion och god lönsamhet i ditt skogsbruk gäller det att hålla koll på tillväxten i olika bestånd, eftersom tillväxten avtar med tiden. Till slut kommer man till en punkt där det är mycket mer lönsamt att avverka och satsa på att få upp en ny generation skog. Planen visar hur hög tillväxten är i varje bestånd och vilka bestånd som är lämpliga att avverka under de närmaste tio åren.

19 Ingen stress

"Planen ger mig koll på allt som behöver göras på fastigheten. Jag behöver inte känna någon stress över att jag missar saker, utan det står klart och tydligt vilka åtgärder som står på tur."

Skogsägare i Ångermanland

20 Tioårsprognos ger perspektiv

Skogsbruksplanen visar hur stor virkesvolym det finns på din fastighet, både vid tidpunkten för när planen upprättades och tio år senare. Tioårsprognosen bygger på att du har utfört de åtgärder som föreslagits i planen, som exempelvis avverkning, röjning och plantering. Siffrorna ger ett långsiktigt perspektiv på tillväxten och brukar kunna överraska. Ofta växer skogen mycket mer än man tror.

21 Stöd vid generationsskifte

Om du har flera barn är det ofta nödvändigt med en skogsbruksplan för att kunna göra ett rättvist generationsskifte. Planen ger dessutom de nya ägarna en bra start.

22 För ett lönsamt skogsbruk

En plan brukar vara en bra investering. Visst kan det vara roligt att pricka in en föryngringsavverkning när virkespriserna är som högst, men de största pengarna tjänar man på att sköta skogen optimalt – och det blir mycket enklare när man har en plan.

23 Håll planen aktuell

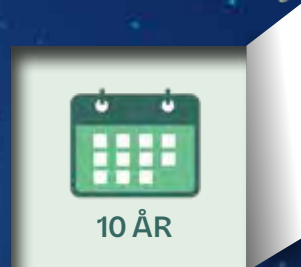
En skogsbruksplan är giltig i tio år, men blir ännu bättre med uppdateringar. För att hålla skogsbruksplanen aktuell kan du beställa en så kallad ajourhållning, en digital uppdatering av planen där åtgärdslistan och beståndsindelning uppdateras. Det behövs inte något fältbesök.

Om det har gått mer än fem år sedan planen upprättades, och planen inte har uppdaterats någon gång däremellan, rekommenderar vi en revidering. Då utgår planläggaren från den befintliga planen men genomför en ny inventering i fält.

24

Erbjudande!

Kampanj på skogsbruksplaner fram till 28 februari 2026.

Fel i EUs fågeldirektiv har rättats till

Felaktigheter i den svenska översättningen av EUs fågeldirektiv kan ha drabbat många skogsägare hårt. Översättningsmissarna kan ha lett till att svenska myndigheter stoppat avverkningar på grund av att de har tagit för stor hänsyn till fåglar. Nu har översättningen rättats, men det återstår att se vilken betydelse rättelsen får.

De felaktiga översättningarna uppmärksammades via Skogsutredningen, som presenterades i somras, och de berör flera delar av EUs fågeldirektiv.

I en del av direktivets text på engelska står det att en störning av fågellivet behöver vara "significant" för att vara förbjuden. En svensk översättning borde då vara att en störning ska vara "av väsentlig betydelse". I stället hade det översatts till att störningen "inte saknar betydelse". Det betyder i praktiken att redan en lägre nivå av störningar ska vara förbjudna.

En annan del som också var felöversatt berör populationer av arter.

– I den svenska texten stod det att populationerna av arter ska återupprättas. Det gav intrycket att populationerna alltid måste öka för att nivån ska vara tillfredsställande, men det stämmer inte nödvändigtvis. Tänk bara på problemen som Sverige har med skarvar till exempel, säger Magnus Norberg, jurist på Terravia med inriktning på mark- och miljö rätt.

På uppdrag av SCA och andra skogsägare arbetar han med flera ärenden som rör artskydd och överklagade avverkningar.

Rättade till snabbt

Den 3 november meddelade EU-rådet att kommissionens översättningsenhet hade rättat till felen i den svenska översättningen av fågeldirektivet.

– Det gick fortare än väntat att ändra, mindre än två månader från att jag uppmärksammade dem på saken. Det tolkar jag som att även EU ansåg att det var ett översättningsfel som hade stor betydelse, säger Magnus.

Magnus Norberg

Magnus är övertygad om att de felaktiga översättningarna har haft stor påverkan för många skogsägare.

– Jag tror att flera har hamnat i kläm. Vissa skogsägare skulle kanske ha fått sina avverkningar stoppade med hänsyn till att de skulle ha orsakat störningar av väsentlig betydelse, men vi har förmodligen många beslut som legat i mellanzonen. Där hade kanske besluten sett annorlunda ut om texten hade varit korrekt från början, säger Magnus och fortsätter:

– Nu har myndigheterna utgått från att en åtgärd är förbjuden om den "inte saknar betydelse" för att populationsnivån ska vara tillfredsställande och därför begränsat skogsägare. Min bedömning är att fler avverkningar borde bli tillåtna när det är klarlagt att påverkan måste vara väsentlig för att avverkningen ska vara förbjuden, annars vore det märkligt.

Ersättningsfrågan

Många skogsägare som drabbats av förbud har behövt stämma staten för att ha chans att få ersättning för att de inte får bruka sin mark. Trots en dom från Högsta domstolen från april 2023, där ett skogsbolag fick ersättning när de nekats att avverka på grund av tjäder, har ingen ersättning betalats ut till någon annan. Staten har bestridit alla ersättningskrav och regeringen har 2,5 år senare inget förslag till regler för att reda ut situationen.

– Att ersättningsfrågan inte har retts ut är allvarligt i sig, men det är dessutom möjligt att några av de som har behövt driva krav mot staten i domstol egentligen inte

FOTO: MICHAEL ENGMAN

skulle ha fått något avverkningsförbud från början, säger Magnus.

Se vad som händer

Vad som händer nu återstår att se. Än så länge finns det ingen dom där den rättade texten har tagits i beaktande.

– Det kan ta tid, för den här typen av ärenden brukar inte avgöras så fort, konstaterar Magnus.

Domstolarna står nu vid ett vägval mellan att tolka och tillämpa bestämmelserna utifrån vad som avses i EUs fågeldirektiv eller att fortsätta att döma efter den svenska artskyddsförordningen.

– EU tillåter nämligen att medlemsländerna har striktare regler, trots att EU-lagstiftningen är överordnad nationell lag. Om domstolarna enbart går på den svenska artskyddsförordningen måste vi vänta och se hur Sveriges lagstiftare agerar, alltså om regeringen ändrar artskyddsförordningen, säger Magnus och fortsätter:

– Jag har fått en indikation om att den nya översättningen av fågeldirektivet och artskyddsförordningen hanteras i samband med att regeringen föreslår ändringar för de natio-

FOTO: KERSTI LINDSTRÖM

Observationer av lavskrika har i flera fall lett till överklaganden.

nella fridlysningsbestämmelserna. Det arbetet pågår nu och i så fall skulle ändringen ske till halvårsskiftet 2026. När EU på sitt håll kan rätta felet på mindre än två månader är det dock märkligt om det behöver dröja så länge i Sverige, som faktiskt drabbats av felet.

Gör ny avverkningsanmälan

Skogsstyrelsens tillsynsenhet har meddelat att de tonar ner betydelsen av att översättningen har rättats. Myndigheten anser att tolkningen redan styrs av vägledande EU-domar som kräver en strikt tillämpning av direktivet.

– Det känns lite ogenomtänkt, med tanke på att myndigheter ska tillämpa den lagstiftning som finns. Jag hade förväntat mig ett svar om att de skulle invänta vad domstolarna och regeringen kommer fram till och sedan följa det.

Vilka möjligheter finns det då för skogsägare som tidigare har fått sin avverkning stoppad?

– Mitt tips är att avvakta och se vad mark- och miljööverdomstolen kommer fram till och om regeringen ändrar artskyddsförordningen. Sedan kan man göra en ny avverkningsanmälan och så får Skogsstyrelsen titta på ärendet igen, med hänsyn till ny rättspraxis.

TEXT: MISAN LINDQVIST

EUs fågeldirektiv

EUs fågeldirektiv syftar till att skydda alla vilda fåglar och deras livsmiljöer inom EU. Direktivet är införlivat i svensk lagstiftning, bland annat genom artskyddsförordningen.

Alla EU-lagar och direktiv översätts till 24 officiella EU-språk.

10 159

observationer av hackspett

Under 2024 rapporterades 10 159 observationer av individer av tretåig hackspett. Det visar statistik från SLU Artportalen, enligt TN, Tidningen Näringslivet. Det kan jämföras med 4 743 observationer år 2022.

Antalet inrapporterade individer av orkidén knärot ökade från 226 250 till 553 691 under motsvarande period.

FOTO: MICHAEL ENGMAN

FOTO: MICHAEL ENGMAN

Skogsbruket orsakade inte tågurspårningar

Det var inte skogsbrukets fel att godståg spårade ur i Västernorrland efter kraftiga skyfall i början av hösten. Olyckorna orsakades av allvarliga brister i underhåll, dränering och vattenavledning längs banvallarna. Det visar en analys från Sweco, beställd av Skogsindustrierna.

I ett av fallen var dräneringstrumman över 100 år gammal och inte dimensionerad för dagens klimat. Rapporten konstaterar att risken för urspårningar ökar när järnvägsinfrastrukturen inte är anpassad för extremväder. Den lyfter också fram att Trafikverkets plan att den så kallade underhållsskulden ska åtgärdas först till år 2050 är otillräcklig. Det gäller särskilt i norra Sverige där klimatpåfrestningarna väntas öka.

Årets unga skogsentreprenör

SCAs entreprenör Kristian Linné, som driver LD Logging AB i Sollefteå och utför gallringar, har utsetts till Årets unga skogsentreprenör 2025 av Gröna arbetsgivare. Juryn konstaterade att han har en affärsmässig skärpa, lyhördhet och förmåga att leverera utmärkta resultat till sina kunder, samtidigt som han utvecklar sina anställda.

Skogsbarometern 2025 – god framtidstro men viss oro

Sveriges skogsägare upplever den högsta lönsamheten på över tio år. 68 procent anser att lönsamheten är god och 62 procent tror på fortsatt god lönsamhet. Det visar Skogsbarometern 2025 som ges ut av Ludvig & Co, Swedbank och Sparbankerna.

Samtidigt finns det en oro för EUs skogspolitik. Skogsägarna tror att EU-politiken är den faktor som kommer att påverka det framtida skogsägandet mest. Oron är störst bland skogsägare som är insatta i politiken, de som är i åldern upp till 40 år samt de som äger större skogsarealer.

FOTO: MICHAEL ENGMAN

Kvarlämnade träd, både levande och döda, underlättar för arter som påverkas negativt av skogsbruk. Här står Andreas Renöfält, skogsekolog vid SCA, vid en gammal levande asp och en död stående asp.

Var dags hänsyn – så gör den skillnad

Vid alla gallringar och föryngrings-avverkningar lämnas hänsyn för att gynna den biologiska mångfalden och värna skogens olika värden.

– Med denna "vardagshänsyn" gör du som skogsägare en viktig insats för hundratals arter. Tack vare att hänsynen lämnas vid samtliga avverkningar, varje dag – året runt, får den sammanlagt en stor effekt, säger Andreas Renöfält, skogsekolog vid SCA.

Kantzonen skyddar bäckens växter och djur samtidigt som den skyddar skogen runtomkring.

Det porlar lätt i den lilla bäcken och det vilar ett slags lugn över området. Skogen intill har nyligen avverkats, men vid bäcken har en kantzon med träd lämnats orörd.

– Den här bäcken med sin kantzon må vara liten, men den är naggande god. Kantzonen fyller flera viktiga funktioner. Dels skyddar den själva bäcken på olika sätt, dels är den fuktiga miljön runtomkring en viktig livsmiljö för arter som vill ha lugn och ro, säger Andreas.

Kantzonen är ett bra exempel på vardagshänsyn eller generell hänsyn som man också säger. Andra viktiga exempel är att lämna träd och trädgrupper samt att lämna och nyskapa död ved.

– Det som lämnas som hänsyn kan ibland verka litet och banalt, men den samlade effekten bidrar till att bevara biologisk mångfald och minska de negativa effekter som skogliga åtgärder kan innebära. I förlängningen

kan vissa arter förhoppningsvis strykas från rödlistan. Stor aspticka är ett exempel där det redan har skett, säger Andreas.

Skogsägare väljer nivå

När SCA avverkar i de egna skogarna tillämpar vi alltid det vi kallar för SCA-nivån för hänsyn. Det är en kombination av hänsyn enligt lag och frivillig hänsyn.

– Med vår modell avverkar vi skogen på ett sätt som vi anser är ansvarsfullt och i linje med det så kallade sektorsansvaret, med god hänsyn till exempelvis arter, mark och vatten, säger Andreas.

När du som skogsägare anlitar SCA för en förryngringsavverkning kan du välja vilken nivå du vill ha på den hänsyn som ska tas. Med skogsvårdslagens nivå uppfyller du alla lagkrav, men väljer du SCA-nivån går du alltså lite längre.

”Genom att lämna hänsyn behåller vi variation och till viss del kan vi också återskapa variation i bestånd där det saknas.”

Andreas betonar vikten av variation i skogen.

– Genom att lämna hänsyn behåller vi variationen och till viss del kan vi också återskapa variation i bestånd där det saknas. Med hänsyn enligt SCA-nivån kan den uppväxande skogen i många fall bli mer variationsrik än den som avverkats. Vi kan till exempel se till att det skapas mer död ved och att det på sikt blir mer gamla träd och mer lövträd.

Vardagshänsynen ger effekt

Att vardagshänsynen ger effekt är tydligt, det visar flera vetenskapliga studier. Studierna visar till exempel att aspar och äldre tallar som lämnas vid avverkning gör stor nytta, både som levande träd och när de dör.

– Att skapa högstubbar, gärna flera av samma trädslag, är också viktigt för många arter. Och genom att lämna hänsynsytor av orörd skog vid avverkningen hjälper man arter som annars får det tufft.

För en del arter kan ytorna fungera som livbåtar så att de klarar sig genom hyggesfasen tills den nya skogen har växt upp.

Så stor nytta som möjligt

Andreas betonar också betydelsen av att hänsynen är funktionell.

– Vid avverkning tar vi vara på varje avverkat träd på ett sätt som är optimalt ur ett ekonomiskt perspektiv. Samtidigt vill vi att de träd som vi inte avverkar ska ge en så optimal och resurseffektiv naturvårdsnytta som möjligt.

Det handlar till stor del om att vi ska lämna rätt träd på rätt plats.

– Att koncentrera träd och högstubbar gör till exempel större naturnytta än om vi sprider ut dem jämnt på den avverkade ytan, samtidigt som det blir lättare att markbereda och förnygra.

FOTO: MICHAEL ENGMAN

En kantzon mot en sjö, där bredden på zonen varierar utifrån markfuktighet.

Kantzon – en övergångszon med många funktioner

Olika typer av kantzoner utgör en stor och viktig del av hänsynen. Genom att spara kantzoner med träd runt bäckar, sjöar och myrar skyddas både vatten och mark. Samtidigt värnar man de växter och djur som trivs i dessa typer av brynmiljöer.

– Att värna skogens bäckar är viktigt. Sammanlagt omfattar de långa sträckor och hur vi behandlar marken närmast dessa ger effekt på vattnet i de större vattendragen, och till och med i havet, säger Andreas.

En kantzon mot en bäck har flera olika funktioner. Dels bidrar den med skugga, vilket är viktigt för att undvika att vattentemperaturen höjs på grund av avverkningen, dels ger den mat till bäckens invånare när död ved, barr, löv och småkryp faller ner. Även kantzonen i sig utgör en speciell livsmiljö som behöver värnas.

– Den bäcknära skogen är en känslig och artrik miljö. Här finns det ofta arter som inte tål kraftig exponering av till exempel sol eller vind, bland annat många mossor, säger Andreas.

Kantzoner mot myrar och sjöar utgör också viktiga brynmiljöer och kan göra det enklare för många arter att sprida sig i landskapet.

– Kantzoner mot sjöar och vattendrag har även en filterande funktion och bidrar till att minska risken för att sjöar drabbas av övergödning när näringsämnen frigörs vid markberedning och avverkning, säger Andreas.

Gemensamt för alla kantzoner, oavsett om de är trädbevuxna eller inte, är att marken måste skyddas från markskador.

– Därför är vi extra försiktiga med var och hur vi kör med skogsmaskinerna och vi ser till att hålla avstånd, inte minst vid markberedning. Gemensamt är också att bredden på kantzonerna ska variera utifrån de förutsättningar som råder på platsen.

Död ved skapar liv

Död ved är betydelsefull för många arter, bland annat många svampar, insekter, lavar och mossor. Det är viktigt att bevara flera olika typer av död ved eftersom olika arter har olika behov.

– Vissa arter vill ha hård ved som nyligen har dött, medan andra behöver mjuk ved som nästan är helt nedbruten. En del arter trivs bäst i solbelyst ved, medan andra söker sig till fukt och skugga. Ett enda dött träd kan utgöra livsmiljö för åtskilliga arter innan det har förmultnat helt, säger Andreas.

Vid avverkning lämnas både stående döda träd och lågor, det vill säga liggande döda träd.

Den vridna skorstensstubben av tall är flera hundra år gammal och har upplevt minst fyra skogsbränder. Den här typen av död ved hör inte till vanligheterna och det gör att den är extra skyddsvärd. Många olika arter trivs på stubben, mycket beroende på dess varierade vedegenskaper. Stubbens yttersta del är hård, tack vare att den har impregnerats av kåda, men den är helt murken inuti.

Mer död ved i dag

– Förr fanns det så mycket död ved i den norrländska skogen att det sägs att Linné kallade den för ”den grå skogen”. I dag är död ved en bristvara, men glädjande nog har mängden död ved ökat i de brukade skogarna de senaste 20 åren, säger Andreas.

Den positiva förändringen syns tydligt i den officiella statistiken från Riksskogstaxeringen, som gör årliga inventeringar av svensk skogsmark. Volymen hård död ved i ungskog har fördubblats på 20 år.

När vi avverkar enligt SCA-nivån innebär vardagshänsynen bland annat att vi skapar högstubbar.

Högstubbar räcker länge

Att skapa högstubbar, genom att kapa levande träd på cirka tre meters höjd, är ett bra sätt att skapa färsk död ved som räcker länge. För vissa arter gör högstubbarna nytta direkt, medan andra drar nytta av dem på sikt.

De olika arterna följer på varandra i takt med att barken lossnar och högstubben förmultnar. Den större flatbaggen, en skalbagge som är klassad som nära hotad, börjar flytta in när stubbarna är ungefär tio år gamla.

När vi förnygringsavverkar och gallrar enligt SCA-nivån skapar vi i genomsnitt tre högstubbar per hektar.

En gammal låga av tall. En del av den ligger nästan begravd i mossan och bryts därför ner snabbare. En annan del hänger i luften och där är tallen mer bevarad. På lågan trivs exempelvis dvärgbägarlav och gräddporing, som båda är rödlistade.

Lång nytta med sparade gamla tallar

Tallar kan bli riktigt gamla och fungera som livsmiljö för olika arter i närmare tusen år, om förutsättningarna är de rätta. Först kan tallarna leva i flera hundra år och när de dör kan de stå som torrakor i ytterligare ett par hundra år. När de väl faller omkull kan de bli liggande på marken i ytterligare några hundra år innan de har förmultnat helt.

– Gamla tallar är fascinerande och viktiga att spara. De gör nytta över lång tid och erbjuder både mat och boplatser till mängder av olika insekter och fåglar. De utgör också livsmiljöer för lavar och svampar. Nya arter av växter och djur kommer och går under århundradena, säger Andreas.

På gamla tallar kan man ibland se spår av yxhugg, så kallade ”stämplingsbläckor”. Dessa märkningar låg till grund för ersättningen till huggare och hästkörare förr i tiden. Gamla träd kan alltså även ha ett kulturhistoriskt värde.

Riktigt gamla tallar har i många fall överlevt flera skogsbränder. Om de skadats av bränderna har de utvecklat en viss typ av ved som står emot röta. Det är det som gör att trädet kan finnas kvar så länge, både som stående och liggande död ved.

– Gamla lågor ska man också bevara. De utgör livsmiljö för arter som har hittat sin ekologiska nisch här. Eftersom gamla lågor är sällsynta nu för tiden är flera av dessa arter rödlistade.

Naturvärdesträd

Vissa träd har särskilt stor betydelse för den biologiska mångfalden och dessa träd kallas för naturvärdesträd. De sparas alltid vid avverkning.

Till naturvärdesträden räknas vissa specifika trädslag, exempelvis rönn och sälg, men också träd med vissa karaktärer, som till exempel särskilt grova eller gamla träd, oavsett trädslag. Träd med bohål och rovfågelbon, träd med tydliga äldre kulturspår och träd med öppna brandljud (spår av tidigare skogsbränder) räknas också hit.

Andreas intill en pampig grov tall med ”krokodilbark” och flera så kallade stämplingsbläckor.

Asp och sälg uppskattas av många

Gamla och grova lövträd av asp och sälg är en bristvara i dagens skogar, och viktiga att spara för att gynna den biologiska mångfalden.

Aspen, som även kallas för Norrlands ädellövträd, utgör livsmiljö för minst 1 000 arter. Sälgen är också betydelsefull för många arter och är bland annat livsviktig för pollinatörer som bin, humlor och fjärilar som kommer tidigt på våren. Den är nämligen först ut att blomma och bidrar därmed med viktig föda. Hänsyn enligt SCA-nivån innebär att samtliga aspar och sälgar sparas vid föryngringsavverkning.

Stor aspticka trivs bara på asp och i takt med att det lämnas mer asp vid skogsbruksåtgärder bedöms arten i dag som livskraftig enligt rödlistan.

Den sällsynta rosettgelélaven är ett exempel på en specialiserad art som har mycket specifika krav på sin livsmiljö. Den växer alltid på skadade träd – i Norrland på just asp.

Lunglav är en art som gärna växer på sälgens bark. Den kan se mer eller mindre död ut, men blir grön och skön i fuktigt väder.

Hänsyn vid alla åtgärder

Vardagshänsyn tas inte bara vid avverkning, utan vid alla åtgärder i skogen, som exempelvis markberedning, plantering, ungskogs-röjning och vägbyggnation.

Vid markberedning handlar det till exempel om att inte markbereda nära kantzoner och andra fuktiga hänsynsytor och att undvika att skada död ved och rötterna på lämnade träd. Viktig naturhänsyn vid röjning är att spara sälgar, rönnar och aspar, och att säkra att det finns en viss andel lövträd i det kommande beståndet.

Framtidsbiotoper ska ge variation

I en del av SCAs skogar saknas variation och naturvärden. Främst gäller det skogar som etablerades på 1970, -80 och -90-talet, och här behöver vi göra aktiva åtgärder för att återskapa detta. Vid gallring i den här typen av skogar kommer vi därför att börja lämna små områden ogallrade på var tredje hektar. Vi kallar dessa områden för framtidsbiotoper.

När det så småningom är dags att föryngringsavverka i beståndet kan framtidsbiotoperna lämnas kvar som trädgrupper som bryter av intrycket av den kala ytan. I framtidsbiotoperna kan vi även koncentrera de högstubbar som ska skapas, både i samband med gallringen och avverkningen. Träden i framtidsbiotoperna får åldras och ger med tiden en större variation i skogen.

– Det här är en ny metod för att skapa variation, vilket är bra både av naturvårdsskäl och för att få skogar som är mer motståndskraftiga mot exempelvis klimatförändringar, säger Andreas. Vi kommer även att göra framtidsbiotoper åt de skogsägare som väljer SCA-nivån när vi gallrar åt dem

Kulturstubbar värnar spåren från förr

Forn- och kulturlämningar är spår efter tidigare generationer och viktiga att bevara. Alla lämningar, både kända och okända, är skyddade enligt lag och de får inte skadas.

Exempel på lämningar är kolbottnar, tjärdalar, gamla huggarkojor, senare tiders husgrunder, fångstgropar och förhistoriska gravar.

– Genom att skapa så kallade kulturstubbar, som är 1,3 meter höga, runt en lämning blir den som utför markberedning uppmärksam på att det är något speciellt där. Dessutom har vi varningssystem i våra skogsmaskiner som tydligt signalerar när en maskin kommer nära en lämning, säger Andreas.

Även stigar och grova lågor, alltså döda träd som ligger på marken, markeras genom att vi lämnar 1,3 meter höga stubbar intill dem. De blir därmed lättare att identifiera, både vid markberedningen och i det framtida beståndet.

Fångstgropar är den vanligaste fornlämningen i skogen.

En trädgrupp ska bestå av minst tio träd. Att spara träden i grupper gör större nytta än att spara enskilda träd här och där. Det underlättar också vid markberedning och plantering.

Trädgrupper bryter av och skapar variation

Genom att spara trädgrupper ute på de avverade ytorna minskar hyggesintrycket. Trädgrupperna kommer att bidra till att det uppväxande beståndet blir varierat när det gäller till exempel trädens ålder och grovlek.

– Vi sparar träden i grupper av flera skäl. Dels blir de mer stormfasta så att de med tiden kan utvecklas till naturvärdesträd, dels begränsas det kala intrycket. Många upplever därmed att det avverade området blir snyggare.

Avverkning enligt SCA-nivån innebär att det ska finnas kvar i genomsnitt minst tio träd per hektar, antingen i hänsynsytor eller i trädgrupper, men även spridda naturvärdes-träd räknas in

Hänsyn – en tillbakablick

Det har hänt en hel del de senaste 25 åren när det gäller hänsyn i skogen.

– Före 1990-talet hade vi ett helt annat skogsbruk, säger Andreas. Insikterna om naturhänsynens nytta började växa fram under 1980-talet och hänsynen blev politiskt förankrad 1993, i och med den nya skogsvårdslagen. Den innebar ett paradigmskifte genom att produktion och miljö skulle väga lika tungt.

Skogsbrukscertifieringarna, som började växa fram i slutet av 1990-talet, har bidragit till att konkretisera och utveckla skogsbrukets arbete med hänsyn.

– Millennieskiftet är en brytpunkt. Sedan dess bygger vi in mer naturvärden i produktionsskogen, med ambitionen att minska den negativa påverkan som skogsbruket

för med sig. Mycket annat i skogsbruket har naturligtvis också förändrats. Till exempel har nydikning, användning av kemiska bekämpningsmedel och kraftig markberedning i stort sett upphört.

De första stegen i arbetet med naturhänsyn innebar att lämna naturvärdesträd, död ved och kantzoner. I takt med att naturvårdsarbetet har utvecklats har naturvårdshänsyn blivit en naturlig del vid samtliga skogsbruksåtgärder och inte bara vid föryngringsavverkning. Även andra åtgärder har tillkommit, som att exempelvis nyskapa död ved i form av högstubbar. Det har också blivit praxis att lämna trädgrupper.

**Se Skogforsks film
Naturhänsyn gör skillnad**

Vad är avdragsgillt för en skogsägare när det gäller saker till verktygslådan, ryggsäcken och garderoben? Jan Wiklund, som är skatteexpert vid Skogenshus och dessutom själv är skogsägare, reder ut vad som gäller.

Dra åt skogen

– det här får du göra avdrag för

Vilka verktyg har man rätt att göra avdrag för som skogsägare?

– Det beror på vilka maskiner du har i din näringsverksamhet. Om du har fått igenom ett avdrag för en fyrhjuling eller använder en traktor i ditt skogsbruk kan du göra avdrag för de verktyg som du behöver för att sköta om dina fordon.

Det gäller till exempel skruv- och mutterdragare, kompressor, högtryckstvätt och batteriladdare. Någon burk med 5-56 behöver man också så klart.

Om en skogsägare packar ryggsäcken för ett arbetspass på fastigheten – vilka saker i packningen är avdragsgilla?

– En yxa och en riktigt bra kniv har nog många i packningen och det är självklart att man får dra av det, liksom röjsnöre, tillväxtborr, relaskop och gallringsmall. Personligen brukar jag även ha med en sprejburk för att kunna märka upp saker, som exempelvis en rågångsstolpe eller en sten som sticker upp ur en väg och behöver tas bort. Silvertejp har jag också alltid med mig, för att kunna laga slangar, kablar och annat till fyrhjulingen eller traktorn.

Både sprejburkar och tejp är avdragsgilla eftersom de används för skötseln av fastigheten. Ryggsäcken i sig är också avdragsgill.

Hur är det med fikat då?

– Det är inte avdragsgillt, utan räknas som en privat kostnad. Du kan inte heller dra av kostnaden för termoserna.

Vilka kläder är det okej att göra avdrag för?

– Du får göra avdrag för kläder som har någon form av skyddande funktion och som inte passar för privat bruk. Varseljacka, varselbyxor, byxor med sågskydd och kängor eller stövlar med stålhätta är okej, men däremot inte vanliga arbetskläder, arbetsbyxor och arbetshandskar. Om det rör sig om profilkläder med tryck, till

Jan Wiklund

exempel "Malins jord & skog" är läget annorlunda. Då är kläderna avdragsgilla, men det är ju inte så vanligt att en privat skogsägare trycker upp profilkläder.

Du får också dra av skyddsutrustning som hörselkåpor, en hjälm för att arbeta med röjsåg eller motorsåg och en fyrhjulingshjälm om du ska arbeta med fyrhjulingen i skogen.

Vilken är den vanligaste missuppfattningen kring avdrag?

– Många tror att man får dra av arbetskläder, arbetsskor och arbetshandskar, men så är det alltså inte. Det gäller oavsett om man aldrig använder kläderna privat, utan enbart när man jobbar på sin fastighet.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

Contorta blir reglar och paneler

Sedan några år tillbaka sågar SCA contortatimmer vid sågverket i Gällö och det nya trädslaget har fått ett positivt mottagande hos trävarukunderna. Virket används dels till produkter som vanligen tillverkas av gran, såsom reglar och paneler, dels till produkter som vanligen tillverkas av svensk tall, som exempelvis trall.

– Virke från contortatall är ljust och fint, med friska kvistar. Dessutom har virket få sprickor och det är lätt att bearbeta, i och med att det inte är så kådrikt, säger Alexander Åhréus, säljare och specialist på contorta vid SCA Wood.

En annan fördel är att virket av contortatall har låg vikt, vilket bland annat innebär att det blir billigare att transportera produkterna.

– Vi har skalat upp vår produktion av contorta rejält och kvaliteten ökar också allt eftersom, säger Alexander.

FOTO: AMANDA SUOKVIST

Nytt förslag på fridlysta arter – knärot med på listan

Naturvårdsverket har lämnat över sitt preliminära förslag på vilka arter som bör vara nationellt fridlysta. Listan omfattar 255 arter, varav en är orkidén knärot.

Naturvårdsverkets förslag på nationella fridlysta arter utgår från regeringens kriterier och omfattar främst arter som bedöms som starkt eller akut hotade enligt rödlistan. Det finns även ett antal arter som inte uppfyller de kraven, utan som är skyddade enligt internationella överenskomelser. Många arter som redan har motsvarande skydd genom EU-direktiv finns inte med på listan.

Knärot, som orsakar många avverkningsförbud, är med på Naturvårdsverkets lista. Arten är varken akut eller starkt hotad, men eftersom den är en orkidé så omfattas den av det internationella CITES-avtalet som reglerar handel med vissa växter och djur. Därför anser Naturvårdsverket att arten ska vara fortsatt nationellt fridlyst.

Regeringen har uppgett att arter som förekommer i stora antal i delar av landet, så som knärot gör, inte ska vara ett hinder i framtiden för verksamheter som skogsbruk. De har därför lagt ett förslag på ändrade fridlysningsregler, där endast de mest hotade arterna ska kunna

Både knärot och bombmurkla finns med på Naturvårdsverkets preliminära lista över arter som ska vara nationellt fridlysta. Ingen av de arterna är starkt eller akut hotade.

FOTO: OLLE HEDVALL

FOTO: JERKER LOKRANTZ/AZOTELIBRARY.COM

leda till att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

Naturvårdsverket ska lämna sitt slutgiltiga förslag till regeringen den 17 april 2026.

Tore

satsar på mer
skog

Hög tillväxt är viktigt för skogsägaren Tore Öberg i Älvsbyn. Han har gödlat en del bestånd och är noggrann med såväl röjning som markberedning och plantering.

– Det viktigaste är att få upp ny skog efter en avverkning. På sikt vill jag att det ska bli mer skog än det var innan, konstaterar han.

Tore gillar när ungsbogen växer rejält. Efter en avverkning är målet att det så småningom ska finnas mer virke än det fanns innan.

Tore har ägt fastigheten sedan 1973, då han köpte familjens gamla släktgård. Han sköter skogen enligt konstens alla regler och har en skogsbruksplan som visar när det är dags för olika insatser.

– Vill man ha hög tillväxt gäller det att göra åtgärderna i tid

och då är det bra att ha stöd av en plan, konstaterar Tore.

Han och hustrun Inger har tre söner och även om de inte har några planer på att lämna över fastigheten än på ett tag, så finns ändå tanken på generationsskiftet där.

»»»

“Röjning är det roligaste jobbet i skogen och ett bra sätt att koppla av.”

– Den dag det är dags att lämna över så vill jag att sönerna får ta över en välskött skog, säger Tore.

Säkrast med plantering

Att snabbt få upp ett nytt bestånd efter en föryngringsavverkning är extra viktigt för Tore. Han strävar efter att fastighetens virkesvolym ska öka med tiden.

– För det mesta planterar jag, eftersom det är den säkraste metoden. Men jag har även provat att så, för då slipper man bära plant, säger han och skrattar.

Sådden har gått bra på vissa områden och mindre bra på andra.

– Man lär sig av misstagen, konstaterar Tore. Men nu för tiden behöver jag inte bekymra mig om att bära plant eftersom jag lejer bort nästan allt, så nu kan jag satsa allt på plantering. Det var annat när jag planterade det mesta själv.

Förut skötte Tore också större delen av röjningen själv, men även där lejer han numera bort det mesta.

– Fast några hektar vill jag röja på egen hand varje år. Det känns bra att knoga på och sedan se hur snyggt det blir. Röjning är det roligaste jobbet i skogen och ett bra sätt att koppla av.

Gödsling gav effekt

Tore har ägt fastigheten så pass länge att han kan se konkreta resultat av de insatser han har gjort. Han har till exempel hunnit gallra områden som han själv har föryngringsavverkat och planterat en gång i tiden.

– Då blir det väldigt tydligt att skog är en förnybar resurs, att det är ett riktigt kretslopp. Det är en härlig känsla att se hur det växer upp en ny generation skog.

För att gynna tillväxten har Tore gödlat en del bestånd. Det gäller både gallringsbestånd och bestånd som ska avverkas om ungefär tio år.

– Det är roligt att testa lite olika saker och med gödslingen har jag verkligen sett att det har gett effekt. Tillväxten har ökat betydligt, säger han.

Lärk har vuxit bra

Han har också provat att plantera lärk och contortatall på mindre områden.

Skogsbruksplanen är ett bra stöd för att prioritera vilka åtgärder som står näst på tur, menar Tore Öberg och hustrun Inger.

– Lärken har växt över förväntan, så det är inte otänkbart att jag planterar lite mer av det framöver. Contortatallen har det däremot gått sämre med, men där har jag nog planterat på fel sorts mark. Det fanns för lite kunskaper på den tiden jag satte den, men i dag vet man bättre var contortatallen passar bäst.

När det gäller valet av samarbetspartner i skogen är det flera faktorer som spelar in. Det handlar bland annat om att åtgärderna ska bli fint utförda, att det finns ett förtroende för kontaktpersonen och att priset är det rätta.

– Jag har haft kontakt med Lars Pettersson på SCA i några år och det fungerar riktigt bra. Lars svarar snabbt om jag har någon fråga och vi har ett bra samarbete, säger Tore.

Ovanlig älghund

Skogen – och virket från den – spelar en viktig roll i Tores liv på flera olika sätt. Förutom att han är skogsägare sågar

Skotern är ett bra sätt att ta sig ut på fastigheten under vintertid.

Tore sågar en del virke i den egna sågen hemma på gården. Han timrar också mindre stugor och bastubyggnader.

Tall växer riktigt bra på Tores marker. Han har även gjort lyckade försök med att blanda lärk och tall.

han en del timmer på egen hand och ägnar sig åt att timra stugor och bastubyggnader. Dessutom tillbringar han mycket av sin fritid i skogen, eftersom älgjakt är ett stort intresse. Till sin hjälp har han alltid en eller ett par vita älghundar, en ras som han fastnade för redan i början av 1970-talet.

– De ser ut som jämthundar men är vita och mindre till storleken. Rasen har ett väldigt bra psyke och jag har haft 16-17 stycken genom åren. Just nu har jag två. Att vistas i skogen tillsammans med dem är bland det bästa jag vet!

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

FOTO: SUSANNE LINDHOLM

TORE

Bor i: Älvsbyn.

Ålder: 74 år.

Det bästa med skog: Att den ger en inkomst. Och känslan när man har avverkat och sedan fått upp ny skog – då vet man att man har gjort det ganska bra.

Favoritträd: Tall, eftersom den växer så bra hos mig.

Intressen: Jakt, fiske och att åka till fjällen på våren.

Granen

– grön, grann och grandios

Vår inhemska gran hör till släktet Picea, som omfattar cirka 35 arter i världen. Samtliga växer på norra halvklotet.

Höga träd

Sveriges högsta gran uppmättes till nästan 50 meter. Släktingen sitkagran kan bli 90 meter.

500 000

BARRIGT VÄRRE

En vanlig julgran har ungefär en halv miljon barr.

Extra julgäster

Med en nyhuggen julgran kan du få med sig så där 10 000 småkryp av ett 50-tal olika arter. Men de är inte skadedjur och de flesta är så små att du inte kan se dem med blotta ögat.

Artrik

Granen är ett av Sveriges artrikaste träd. Den är viktig för över 1 100 arter, varav 370 arter enbart lever på gran.

Poppis bland byggare

Granvirke är både ljust och hållfast och används till exempelvis paneler och limträbalkar.

Tugga gran

Förr ansåg man att det var bra att tugga grankåda, både för att rena tandköttet och lindra skörbjugg.

Emilia jagar skogens smaker

Emilia Nilsson i Silsjönäs kan titulera sig matkreatör, kokboks författare, inspiratör, företagare, grisbonde och jägare. På sitt Instagramkonto har hon 19 000 följare och under 2026 bjuder hon på smarriga recept i SCA Skogs väggkalender.

– Jag drivs av att få förmedla matglädje, att ta vara på naturens skafferi och få visa hur härligt det är att vara i skogen, säger Emilia.

Vad betyder skogen och naturen för dig?

– Väldigt mycket! Jag är född och uppvuxen på vår gård i nordöstra Jämtland, som har varit i familjens ägo sedan 1815. Mina föräldrar har nötdjur och skog och driver även ett skogsföretag. Jag tycker att det är en ynnest att få vara en länk i kedjan som får vårda släktskogen en stund. Skogen är fantastisk och där kan jag verkligen slappna av och njuta av att jaga och plocka svamp och bär. Sedan är det ju härligt att få jobba och skapa mat i den miljön.

Hur började det här med att laga mat?

– Jag har alltid varit intresserad av matlagning. Men matbanan tog fart när jag kom trea i Sveriges Mästerkock 2019. Då fick jag ett erbjudande om bokkontrakt. Första boken som jag gav ut heter Pangmat i Silsjönäs och i år kom Jakt på smaker. Det är en skandinavisk matresa med recept från Jämtland, södra Sverige och Nordnorge. Jag har fotat själv en del till den boken, vilket var väldigt kul.

Och när du inte gör kokböcker...

– Då är jag grisbonde tillsammans med sambon. Vi har 100 grisar här på gården.

Sedan driver jag mitt företag "Emilias jakt på smaker" och så älskar jag att jaga, främst älg men även fågel. Jag lägger så klart en hel del tid på mina sociala medier. Där delar jag med mig av smarriga recept, jaktupplevelser och andra roliga händelser. Jag kommer på allt innehåll på egen hand, men tar ofta hjälp när det gäller bilderna. Det är väldigt inspirerande när följare hör av sig och skriver "jag tog jägarexamen tack vare dig".

Jag har verkligen inga problem med att få tiden att gå. Och det är stor variation på det jag gör – allt från att stå på Elmia Game Fair med landsbygdsministern till att laga mat och mocka skit.

Vad har du för tips till den som vill hitta glädjen i matlagningen?

– Ta det du har hemma och låt dig också inspireras av årstiden och de råvaror som är aktuella. Då blir det både vackert och nyttigt.

Vad kommer du att bjuda på i SCAs väggkalender?

– Tio lättlagade vardagsrecept från det

vilda skafferiet, med norrländsk touch. Jag hoppas att alla ska hitta sin favorit.

Vad händer under 2026?

– Oj, massor av spännande saker. Jobbmässigt ser det ut att bli många roliga uppdrag och kanske föds det ett embryo till en ny bok framöver.

TEXT: MISAN LINDQVIST

EMILIA NILSSON

Ålder: 28 år.

Bor: Silsjönäs, Jämtland.

Familj: Sambon John och hunden Khyra.

Finns alltid i kylskåpet: 40-procentig grädde, riktigt smör, mjölk, smaksättare som krispig chiliolja och en god fetaost.

Min inspirationskock: Brittiska Nigella Lawson.

Drömmer om: Att få fortsätta leva det liv jag lever och arbeta med det jag gör. Och att hinna odla lite mer och ha tid till att bara strosa omkring.

Följ Emilia:

 emilianilssons

 Emilias Jakt på Smaker

Det skumpar en del när skotaren sakta rör sig över snön i det avverkade området i Graningetrakten. Men föraren Johanna Strid, som kör för SCA-laget Åkroken, sitter stadigt och har blicken fäst på både maskindatorn och omgivningen när hon följer körvägen som skördarföraren har gjort.

– Lagspelet med skördaren sker ju på distans, men är otroligt viktigt för att jag ska kunna köra ut virket effektivt och inte orsaka markskador, säger Johanna.

Lagspel på distans

när virket skotas ut

Johanna har kört skotare för SCA i drygt sju år och stortrivs.

– Det är verkligen roligt och jag fick jobb hos SCA redan innan jag var klar med naturbruksgymnasiet. Jag gillar att jag vet vad jag ska göra, men att det alltid är nya förutsättningar beroende på hur trakten ser ut. Det gör det utmanande.

Lag Åkroken som Johanna ingår i består av totalt fyra personer, varav två kör skördare och två kör skotare. De utför förnygringsavverkningar i Sollefteå- och Graningetrakten i Ångermanland.

– Det är inte så ofta alla fyra träffas rent fysiskt, men mitt

samspel med skördarföraren är ju viktigt och vi har kontakt med varandra när vi behöver stämma av något.

Ser körvägar och virket tydligt

Det är alltid skördarföraren som lägger upp körvägarna på området som ska avverkas, utifrån traktdirektivet som visar hur laget ska utföra avverkningen. Skördarens spår loggas via gps, vilket gör att Johanna kan se exakt på maskindatorn hur hon ska ta sig fram.

– Jag ser också var det avverkade virket ligger och vilket sortiment det är. Det är till stor hjälp under vintern, när

»»»

Skotaren är Johannas kontor.
Tack vare en bra stol och en
snurrbar hytt, som gör att hon
alltid sitter still, tycker hon att ar-
betsmiljön är bra. Men terrängen
påverkar så klart hur stötigt det
blir. Skyddsglas skyddar
henne om en stock skulle
fara mot hytten.

Johanna jobbar tvåskift, 05.00-14.00 och 14.00-22.30. Alla avverkningar är på lagom avstånd från hemmet i Helgum så hon behöver inte övernatta borta.

stockarna kan ligga gömda under snön, säger Johanna och pekar på maskindatorn där blå streck indikerar tall medan gula streck är gran.

Johanna börjar med att hämta virket som ligger längst bort från skogsbilvägen för att sedan jobba sig närmare och närmare. På så sätt minimerar hon körningen på trakten, vilket är bra för att kunna undvika markskador. En fullastad skotare väger drygt 40 ton.

– Vi avverkar alltid enligt SCAs SED-metod som står för Skonsam Effektiv Drivning, och den sitter i ryggmärgen. Tack vare den kan vi se till att orsaka så lite skada som möjligt på mark och vatten genom att köra där det är bäst bärighet. Sedan lägger vi alltid ris i körvägarna och bygger överfarter för att skydda vattendrag, poängterar Johanna.

Undviker blöta partier

I maskindatorn finns också en markfuktighetskarta som visar alla blöta partier på trakten.

– Den är till stor hjälp så att jag kan undvika att köra på de blötaste områdena. Det hjälper mig också att avgöra om jag ska backa in med skotaren så att jag kan plocka upp virket i takt med att jag kör ut, vilket också skonar marken.

Johannas fingrar rör sig vant och flinkt över maskinens kontrollpanel. Det hörs bara en lätt klickande när hon manövrerar kranen och snabbt och effektivt plockar upp stockarna som ligger på båda sidor om maskinen och lägger ner dem på lastflaket. Då och då puttar hon till någon stock som hamnat snett.

– Jag brukar vara lite noga och se till att de ligger bra. När jag lastar olika sortiment så lägger jag alltid de klenaste stockarna i botten på lastflaket och timmersortimentet ovanpå för att lasta på bästa sätt. Tack vare maskinens kamera har jag bra uppsikt över lasten.

Hantera virket effektivt

Det viktigaste för Johanna är att hantera virket på rätt sätt och köra ut det effektivt, vilket kan vara utmanande. Föryngringsavverkningar är dock lite enklare än gallringar, eftersom hon inte måste vara uppmärksam på att inte skada de träd som ska stå kvar och fortsätta växa. Där emot måste hon se till att inte skada de träd som lämnas kvar som hänsyn.

– På den här trakten har vi lämnat i stort sett alla lövträd.

Virket läggs i vältor vid skogsbilvägen så att det blir enkelt för timmerbilarna att hämta det.

På skärmen ser Johanna var virket ligger och vilket sortiment det är. Blå streck visar att det är tall medan gula streck är gran.

Det gör att jag inte har full lastbredd, utan kör skotaren i så kallat smalutförande för att lättare kunna ta mig fram, förklarar Johanna.

Med jämna mellanrum lyfter Johanna en stock med kranen och duttar till ena stockänden mot en maskin som sitter på lastflakets kortsida. På så vis märks stocken med röda siffror.

– Det är avläggsnumret som visar vilken avverkning det är och vart virket ska transporteras. På så vis kan SCA identifiera virket vid transport och inmätning vid en industri eller virkesterminal, säger Johanna.

När skotaren når fram till skogsbilvägen lastar Johanna av virket och ser till att lägga det i vältor utifrån sortiment och vilken industri som ska ta emot virket.

Tjusningen med skotare

Att köra skotare är ofta ett ensamt arbete, för i normalfallet kommer skotaren på plats först när skördaren är klar. Men

det är inget som bekymrar Johanna.

– Det är det som är tjusningen. Och jag kan alltid ringa en kollega eller lyssna på musik eller ljudböcker. Fast jag är faktiskt lite mörkrädd, men det går bra eftersom skotaren har starka lysen och så parkerar jag alltid maskinen på vändplanen när mitt skift är slut. Är det en större trakt kan jag börja skota virket medan skördaren fortfarande avverkar.

Som skotarförare måste Johanna kunna meka med maskinen och fixa enklare problem. Det är också hon som ska beställa trailertransport för sin maskin när det är dags att byta avverkningsområde.

– Det är lite fix med all logistik, men roligt.

Johanna har lastat av allt virke vid avlägget och gör sig redo för nästa lass.

– Det tog ett tag innan jag var helt säker bakom spakarna, men nu känner jag mig som ett med maskinen.

TEXT: MISAN LINDQVIST FOTO: MICHAEL ENGMAN

Himmelsk magi

Himlen dansar i grönt, lila och rött när norrskenet sveper fram som virvlande slöjor. Nu väntar fler magiska nätter än på länge – solen är nämligen i en aktiv fas vilket gör att norrskenen både blir starkare och vanligare de kommande åren. Astrofotografen Göran Strand i Östersund är redo att fånga himlaspelen på bild. >>>

Vintergatan och norrsken fångat på samma bild, i Handöl i Jämtland.

Göran har varit fascinerad av astronomi så länge han kan minnas. Som barn låg han på taket till sin mosters vedbod och tittade på stjärnorna och han började tidigt sluka böcker om allt som har med rymden att göra. Så småningom började han att kombinera sitt astronomiintresse med fotografering. Sedan dess har han tagit mängder av bilder på planeter, galaxer, nebulosor – och inte minst norrsken.

Det allra häftigaste när det gäller norrsken är att få se en så kallad corona, menar han.

– Ofta ser man norrsken i horisonten i norr, men när man ser en corona står man rakt under norrskenet. Det är som att titta rakt in i ett duschmunstycke där det flödar ut ljus och färger. Ljuset rör sig väldigt fort och färgerna ändrar sig hastigt. Det är ett färgspel som är så enormt att nackhåren reser sig, säger Göran.

Färgsprakande kollisioner

Norrsken uppstår när elektriskt laddade partiklar från solen slungas mot jorden och krockar med partiklar i

”Det är ett färgspel
som är så enormt att
nackhåren reser sig”

atmosfären. Kollisionerna gör att det frigörs energi i form av ljus. Det får himlen att lysa i olika färger, oftast grönt eller gulgrönt, men ibland även lila, rött eller blått. Vilka färger det blir beror på vilken typ av partiklar som träffas och på vilken höjd det sker. Fenomenet syns tydligast nära polerna, där jordens magnetfält styr partiklarna ner mot atmosfären.

– De kommande åren kommer vi att få extra många tillfällen att se norrsken, berättar Göran.

Solen följer en elvaårig cykel där den växlar mellan lugna och aktiva perioder. Just nu är vi inne i en aktiv

period, en tid då det blir fler solstormar och explosioner på solytan. Det innebär att fler laddade partiklar når jorden och därmed uppstår det mer norrsken.

Mobilen avslöjar norrskenet

De allra bästa möjligheterna att se norrsken finns i norra Sverige, och Abisko är känt som ett av världens bästa ställen för att få uppleva fenomenet. Det geografiska läget är rätt, det finns inte så mycket störande ljuskällor och det är ofta klart väder.

– Men även om de allra bästa förutsättningarna finns i norr kan man ofta se norrsken ända ner till Stockholms-trakten och ibland längre söderut än så, säger Göran.

Om du är osäker på om det verkligen är norrsken på gång eller om det bara är moln som du ser kan det vara bra att ta en bild med mobilen.

– Människoögat är dåligt på att se färger i mörker och ett svagt norrsken kan se ut som ett grått dis, men en mobilbild kan berätta om det är värt att vänta för att få se mer, säger Göran.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON FOTO: GÖRAN STRAND

Göran fotograferar inte bara norrsken, utan även andra fenomen. Här syns en månhalo som uppstår när månljus bryts i iskristaller.

Astrofotografen Göran Strand har fått bilder publicerade i bland annat National Geographic och NASA's Astronomy Picture of the Day.

Görans norrskenstips!

- Kolla appar som My Aurora Forecast eller SpaceWeatherLive, eller gå med i Facebook-gruppen Norrsken Sverige. Då får du tips om när det är stor chans att få se norrsken.
- Åk norr om stan så att du får en mörk horisont i norr. Välj en mörk plats, utan störande belysning.
- Klä dig varmt och ta med dig något varmt att dricka, för det blir ofta en lång väntan.
- Ta med dig en kompis, så blir upplevelsen ännu roligare.
- Åk inte hem så fort norrskenet klingar av. Ofta kommer det tillbaka igen.
- Ta bilder med mobilen så ser du färgerna ännu tydligare.
- Det är en myt att det behöver vara kallt för att man ska se norrsken. Norrsken finns året om, men det behöver vara mörkt för att det ska synas.

Se fler bilder på: astrofotografen.se

Från avverkning till ungskog

En förnygringsavverkning brukar inte vara någon skönhetsupplevelse. Många upplever det avverkade området som tomt och risigt – och så förändrat att det knappt går att känna igen sig.

– Men efter att man har planterat dröjer det bara några år innan det har växt upp en frodig ungskog. Ofta går det snabbare än man tror. Skogens kretslopp börjar om igen och bidrar med mer hållbar råvara och fler fina naturupplevelser, säger Hanna Engström, en av SCAs områdeschefer vid Skog och skötsel.

Nu för tiden är förnygringsytorna inte lika kala som de var förr, eftersom man lämnar mer naturhänsyn. Väljer man att avverka enligt SCAs nivå på naturhänsyn lämnas också trädgrupper som bryter av det kala intrycket. Men många tycker ändå att områden som nyss har avverkats inte är någon vacker syn.

– Det blir ofta en hel del ris efter en avverkning, särskilt vid granavverkningar. Det gör att det kan se ganska skräpigt ut, säger Hanna.

Död ved som har lämnats som naturhänsyn kan också bidra till ett skräpigt intryck.

– För att gynna den biologiska mångfalden lämnar vi kvar äldre död ved när vi avverkar. Om man väl-

jer SCA-nivån skapar vi också död ved genom att kapa högstubbar, alltså stubbar som är några meter höga. Den döda veden kanske inte är så snygg, men gör stor nytta. Förr i tiden fanns det mycket mer död ved i skogen och många arter är därför beroende av det, förklarar Hanna.

En del av kretsloppet

Hon, som själv är skogsägare, betonar att förnygringsavverkningar är en naturlig del av skogens kretslopp när man bedriver trakthyggesbruk.

– I min egen skog har jag något område som nyligen är avverkat. Sedan har jag några bestånd där ungskogen växer för fullt och några ställen med äldre skog där det är

FOTO: SUSANNE LINDHOLM

fint att gå omkring och där jag brukar plocka svamp. De olika områdena utgör olika delar av kretsloppet.

Avverkningarna ger inkomster som bekostar markberedning, plantering och röjning – skötselåtgärder som gör att den nya generationen skog kommer i gång snabbt.

– Om man markbereder och planterar så är det i regel en ganska kort period när området ser tomt och risigt ut. Många blir överraskade över hur fort det går att få upp en ungskog. Bara några år efter planteringen har plantorna vuxit till sig så pass att man börjar få känslan av en ungskog, säger Hanna.

Doften av färskt virke

Hanna brukar själv inte tycka att det blir så fult efter en förnygringsavverkning.

– Jag förstår verkligen att andra kan tycka så, men för egen del tycker jag att varje fas i kretsloppet har sin charm. Efter en avverkning brukar jag glädjas över att det har öppnats upp en ny vy och jag älskar också doften av färskt virke, som uppstår efter avverkningen. Och några år senare väntar den härliga tiden när man har en ungskog som växer så att det knakar, säger hon.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON FOTO: MAGNUS EKLUND

Hänsyn till renskötseln

Både vid förnygringsavverkningar och andra åtgärder tar SCA hänsyn till renskötseln. Här är några exempel på anpassningar som vi gör under ungskogsfasen.

- Vi kan använda skonsamma markberedningsmetoder som ger lägre påverkan på marken än vad traditionella metoder ger.
- Eftersom contortatall kan påverka rennärningen negativt, väljer vi att plantera den på sådana marker där påverkan blir så liten som möjligt.
- Vi kan röja tidigare än vi skulle ha gjort annars. Røjningen gör skogen glesare, vilket gör det mer gynnsamt för marklavar, och den förbättrar även framkomligheten för renar och renskötare. En tidig røjning gynnar också marklaven genom att det blir mindre ris liggande på marken.

Alternativa metoder ger lägre produktion

Om man inte vill göra förnygringsavverkningar kan man välja hyggesfria metoder, men då får man räkna med en minskad virkesproduktion. Flera vetenskapliga studier visar att om hela Sveriges skogsbruk skulle ställas om till hyggesfritt skulle det leda till ca 20-30 procents lägre tillväxt på landskapsnivå.

Lägre tillväxt innebär också att skogens upptag av koldioxid skulle minska. Det blir också mindre tillgång till förnybara produkter som kan användas för att fasa ut produkter av fossila material.

– På SCAs marker använder vi hyggesfria metoder inom utvalda områden, främst där vi vill göra särskilda insatser för biologisk mångfald eller forma extra vackra skogar. Men huvuddelen av våra skogar brukar vi med trakthyggesbruk. Om du funderar över vilka metoder du vill använda i din skog får du gärna rådgöra med någon av våra virkesköpare, säger Hanna.

Följ med Hanna på en guidad tur genom föryngringsytans olika faser

Föryngringsavverkning – en stor förändring

Ett tallbestånd har nyligen avverkats. Grupper av träd har lämnats kvar och gör att området inte känns lika kallt.

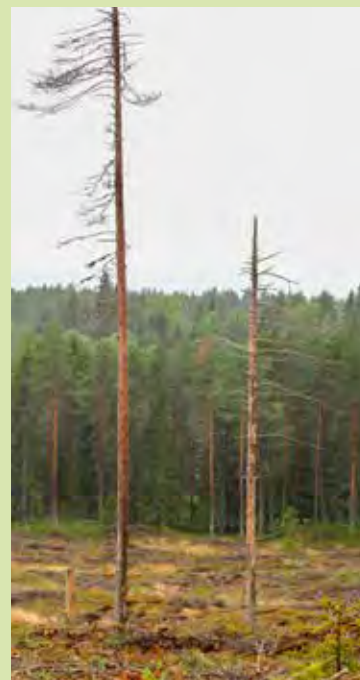
– Men det är så klart en stor förändring jämfört med när det växte skog över hela ytan. Det ligger också en del ris på marken. Om det varit ett granbestånd som avverkats hade det varit mer ris, vilket skulle ha gjort att det sett ännu skräpigare ut, säger Hanna.

Hon påpekar också att avverkningen på bilden är ganska symbolisk för skogens kretslopp.

– Man ser tre faser av kretsloppet. I förgrunden syns området som nyss har avverkats, längre bort syns en röjnings-skog och i bakgrunden finns en skog där det är dags att gallra.

Så här kan det också se ut efter en avverkning. Här växte det en tätare tallskog, med ett större inslag av gran. Då blir det genast mer ris.

Lämnade torrträd kan se risiga ut, men är viktiga för många arter.

Markberedning – inte vackert men viktigt

Ett år efter avverkningen har området markberetts. Markberedningen har i det här fallet gjorts med högläggning, som är den vanligaste metoden.

Tack vare markberedningen får plantorna en varmare plats att växa på, mindre konkurrens av vegetation och bättre tillgång till näringsämnen och vatten. Dessutom skyddas de från snytbagg.

Många tycker att det här är den fas i kretsloppet när området är som fulast.

– Det är lätt att hålla med om, men samtidigt är markberedning otroligt viktig. Den gör både att fler plantor överlever och att plantorna växer bättre, säger Hanna.

Plantering – en flygande start

Markberedning är en färskvara eftersom den växer igen efter några år. Därför är det viktigt att planteringen görs relativt snart efter att markberedningen har utförts – antingen samma år eller året därpå.

– Området ser fortfarande ganska tomt ut, men bara vetskapen om att det finns livskraftiga plantor på plats brukar göra att det känns bättre, säger Hanna.

Genom att välja plantering i stället för självföryngring vinner man något år i tillväxt redan från start, eftersom plantorna har vuxit till sig på plantskolan innan de sätts på hygget.

Man har också en stor fördel av att de plantor man köper är förädlade och därmed växer bättre. I flera decennier har skogsbruket ”avlat” på de träd som växer allra bäst och på så sätt fått fram bättre och bättre plantor. Dagens förädlade plantor ger skogar som växer upp till 25-30 procent bättre än oförädlade skogar.

Plantorna skjuter fart

Nu har det gått två år efter planteringen och plantorna har börjat skjuta fart.

– Det kan ta något år innan de har etablerat sig, men sedan går det fort, säger Hanna.

Hur bra plantorna växer i början beror bland annat på hur de mårde när de planterades.

– Det är otroligt viktigt att sköta om plantorna noga efter att de levererats, så att de är vitala när man sätter dem. En bra markberedning och att plantan sätts i en bra planteringspunkt spelar också stor roll.

Vid den här tiden är det bra att göra en återväxtkontroll för att följa upp att tillräckligt många plantor har överlevt och är vitala. I SCAs tjänst "Ny skog med förnyingsgaranti" ingår det alltid en återväxtkontroll.

Ungskogen tar form

Fem år efter planteringen har plantorna vuxit till sig rejält.

– Nu känns det inte längre som ett avverkat område, utan som början på en ungskog. En stor del av riset från avverkningen har förmultnat och markberedningen har i stort sett vuxit igen, säger Hanna.

Det har kommit upp en del självföryngrad tall och en del lövträd. I vissa bestånd har det gjorts en första röjning vid det här laget.

Tätt bestånd i behov av röjning

Här har det gått tio-tolv år efter planteringen och beståndet har hunnit bli tre-fyra meter högt.

– Det är en mix av planterade och självföryngrade träd. Man kan se att de planterade träden har vuxit lite bättre, säger Hanna.

Det är en hög tillväxt i beståndet, men stammarna står tätt och det behövs en röjning.

– När träden växer så här tätt blir det hård konkurrens om ljus, näring och vatten. De behöver mer utrymme för att utvecklas bra. Innan röjning kan bestånden kännas som en vägg av grönska, särskilt om det är mycket lövträd. Riktigt så tätt är det inte i det här fallet, säger Hanna.

Röjningen ger tillväxten en skjuts

När beståndet har röjts brukar man få en ännu tydligare känsla av att nästa generation skog har kommit en bra bit på väg. Och nu går det undan. När träden får mer utrymme växer de sig snabbt grövre. Det blir inte en högre virkesproduktion totalt sett, men i stället för att man får många små träd så koncentreras tillväxten till de stammar som man har valt att lämna kvar.

– Det här är en fas som många skogsägare gillar, eftersom man verkligen märker hur bra det växer. Röjningen gör också att det blir mycket lättare att ta sig fram i beståndet. Och från och med nu fram till nästa föryngringsavverkning väntar en period med flera decennier när skogen är riktigt vacker och trevlig att vistas i, säger Hanna.

Bilden visar en del av beståndet där man har satsat på virkesproduktion och valt att spara tall. I andra delar, som till exempel vid surdråg, kantzoner mot bäckar och i ytterkanten av beståndet, har man prioriterat lövträd.

Nya ansikten

**Ellinor
Rönnkvist,
virkesköpare
i Kalix älvdal**

Bor: I Risögrund utanför Kalix.

Familj: Sambo, två barn och två hundar, en jämte och en stövare.

Det gillar jag med skog: ALLT! Från hundpromenaden, jakttagarna och att se plantorna som växter och slyn jag borde ha röjt bort, till svamp och bärplockning.

Det inspirerar mig i jobbet: Att få hjälpa andra att få ut så mycket som möjligt av sitt skogsinnehav.

Om jag fick resa i tiden reser jag till: Jag är lite smått besatt av gamla hus, möbler och husgeråd så jag skulle vilja besöka mitten av 1800-talet, men bara väldigt tillfälligt för det var ett mycket hårt liv att leva på den tiden.

**Jan Nordin,
virkesköpare
i Sollefteå**

Bor: I Sollefteå.

Familj: Sambo och två barn, varav ett är utflugit, samt en papillon.

Min favoritplats i skogen: På älgpasset en frostig oktobermorgon.

Så håller jag mig i form: Promenerar mycket och går på gym emellanåt.

Min paradrätt i köket: Älgfilé med haselbackspotatis, grön sparris, ugnsgriklade tomater och ädelostsås.

Jag skulle vilja uppleva: Skulle ha varit intressant att följa med Christofer Columbus på hans upptäcktsresa när han bland annat upptäckte Amerika år 1492.

Livsmotto: Ens liv blir inte bättre av en slump, det blir bättre av förändring.

**Simon
Jönsson,
virkesköpare
i Kalix älvdal**

Bor: Utanför Kalix.

Familj: Särbo, 2 döttrar i skolåldern och 2 älghundar, jämthund och östsibirisk lajka.

Mitt råd till dig som äger skog: Var nyfiken, ta hjälp och ställ frågor om skog och skogsbruk till din virkesköpare så kan många möjligheter visa sig.

Om jag fick resa i tiden: Jag skulle gärna se hur världen ser ut 1 000 år framåt i tiden, med tanke på den tekniska utvecklingen de senaste 50 åren. Kaos eller paradiset?

Detta finns alltid i mitt kylskåp: Cola zero och fjällfil.

Det bästa med julen: Ljusen och klassisk julmusik, annars är julen bara stress.

**Ulrika Shultz,
virkesköpare
i Stöde**

Bor: I Sundsvall.

Familj: Är gift, har två barn och en hund.

Det gillar jag med skog: Lugnet och energin som den ger.

Min största extravagans i livet var: Att bli mamma.

När jag var barn ville jag bli: Jurist eller frisör.

Detta finns alltid i mitt kylskåp: Mejeriprodukter.

Drömoresemål: Har flera på önskelistan. Men en mat- och vinresa till någon trevlig gård i Frankrike vore fint.

Tre ord som beskriver mig: Glad, social och målinriktad.

**Richard
Sahlén,
virkesköpare
i Örnsköldsvik**

Bor: I Björna.

Familj: Fru och fyra barn samt en hund.

Mitt tips till skogsägare: Bilda dig en god överblick/sammanställning av din skog. Ett bra tips är en skogsbruksplan, som man använder och följer efter sina mål.

Min roligaste virkesaffär: Västerbottens inland i början av 2000-talet. I affärsdialogen nämnde jag att "det bryter vi arm på". Skogsägaren, med glimten i ögat och en ålder på då dryga 80, undertecknade efter ett tag avtalet. Sedan drog han upp ärmarna och jag skulle få prova min styrka. Och jag fick faktiskt ge mig mot denna herre. Men en bra affär blev det för båda parter.

**Christian
Fransson,
virkesköpare
i Färila-Ljusdal**

Bor: Utanför Ljusdal.

Familj: Sambo, två döttrar och en finnspets.

Mitt tips till skogsägare: Ta hand om skogen så kommer den att ta hand om dig.

Det lyssnar jag på: Lyssnar mest på country när det gäller musik. Lyssnar även mycket på olika poddar.

Om jag vinner en miljon: Då gör jag en massa roliga saker med familjen.

Person jag beundrar: Min sambo.

Favoritapp: Spotify.

Det glömmar jag aldrig: När Manchester United vann trippeln i fotboll 1999.

Skoterkörning på skogsmark – vad gäller?

Hej!

Jag planterade tall i somras och nu är jag orolig för att få plantorna överkörda av traktens skoterförare. Vad gäller, får de köra i skogen hur de vill enligt allemansrätten? Och vad gäller för den väg jag har gjort till området och som jag inte ska ploga – får de köra skoter där?

KARIN, UMEÅ

FOTO: OLLE SJÖLIN

Hej Karin!

Att köra snöskoter ingår inte i allemansrätten, så det finns ingen självklar rätt att köra över din mark.

Det är förbjudet att köra på skogs- och jordbruksmark, om det inte är uppenbart att det kan ske utan risk för skada på skog eller mark. Förbudet om skogsmark gäller körning i plant- eller ungskog vars medelhöjd över snötäcket är lägre än två meter. Förbudet gäller dock inte dig som äger marken.

Den som kör snöskoter över ett område med plantor eller ungskog riskerar

att skada plantorna och de unga träden. I värsta fall måste man som skogsägare då göra en omplantering.

Skoterkörning på oplogade skogsbilvägar är inte reglerat i lag. Nationella snöskoterrådet slår dock fast att skotertrafik på oplogade vägar kan innebära att det bildas ett istäcke i spåren. Det gör att en eventuell plogning av vägen både försvåras och kan bli betydligt dyrare än vad du som skogsägare hade räknat med.

Rekommendationen är därför att undvika körning på oplogade enskilda vägar, men måste man köra på en sådan väg

ska ägaren kontaktas innan.

Det kan vara bra att sätta upp en skylt, med förhoppningen att snöskoterförarna uppmärksammar den. Om det finns en lokal snöskoterklubb kan du också informera dem om din plantering och väg. Vi rekommenderar inte att man sätter upp en vägbom, eftersom den kan innebära livsfara för snöskoterförare.

Jörgen Bendz,
chef för Skog och skötsel

Ansvarig utgivare: Jonas Mårtensson
Redaktion: Misan Lindqvist, SCA Skog, Kerstin Olofsson Kommunikation
Formgivare: Matsson R & I
Omslaget: Beatrice Karlsson
Foto: Susanne Lindholm

Tryck: Stibo Vimmerby
Upplaga: 42 000 ex
Adress: SCA Skog AB, 851 88 Sundsvall
Tel: 060-19 30 00
sca.com/skog

Din Skog distribueras till skogsägare med skog i de fem nordligaste länen.

SCA värnar om den personliga integriteten och du kan läsa mer om hur vi hanterar dina personuppgifter på www.sca.com/gdpr

Om du inte längre vill ha Din Skog kontakta misan.lindqvist@sca.com eller tel 060-19 31 16 så avslutar vi omgående hanteringen av dina uppgifter kopplad till denna prenumeration. Samma kontakt gäller om du vill prenumerera eller ändra din adress.

Citera oss gärna, men ange källan.

DIN SKOG
SCA SKOG AB
851 88 SUNDSVALL

TILLHÖR NÅGON	GÖR MAN KANSKE MED EN ENKEL TULIPAN			 FOTO: MICHAEL ENGMAN										SKA MENTOR		ÄR PRODUKTER FRÅN SKOGEN	PÅ SAMMA GÅNG								
VAR FÖR SIG																									
FICK GÅSHUD																									
NATTADE																									
FREDS-SYMBOL																									
SKINER SOM EN SOL																									
				KOMMER UPP		ÄR VINTERGRÖN	TAPPA STINGET PÅ GRANARS VIS		ÄR OM-SJUNGEN I JULVISAN	SKOGENS MATTOR			PÅ BENEN	GNAGER PÅ PLANTOR	KLÄCKTE UR SIG SKÄRET										
ORDNING PÅ TORPET				MÄTER GRUNDYTAN HETTE BÄDE BLAIR & CURTIS									KRÄVS FÖR VISSA DRÖMMAR												
LITTERÄR SAK							RADIO-TYSTNAD DOFTAR SKOG			DRA ÅT SVÄNG-REMMEN						FÖR-STÄRKA BE-TONGEN									
			LITEN I MATEN			SUR OCH BUTTER							TREVLIG LÖSNING!		RADIE										
			KAN UTROPAS			BIBELDEL							EN AV TVÅ I PAR		HOLME										
LITEN BÖRJAN PÅ NÅGOT STORT	OLAGLIGT OCH GOTT TONÄRING				KURVA					FULL FART		KNUFFA ELLER FLIRTA													
URAN															TOO KVADRAT-METER										
				UGGLOR		SKOGS-FACK		LEVER INTE LÄNGRE			SÅ KAN HON HETA				SKOOG	FURA									
								HAN KOM FÖRST			DYLIKT														
LITEN I FAMILJEN			STÅR SÅ GRÖN OCH GRANN I STUGAN							FÅR OPLÄRE			GOT-LÄNDSK TYP												
			IVÄG							LUSTIG-KURRE															
DEN-SAMME				MITT I NATTEN		HELLÄNG			LACKAS FÖR HÄND																
VÄXER PÅ TRÄD						TA TAG I EKAN			VIND-STILLA																
						RUM FÖR BÄDE HÄR OCH KULTUR							FITZ-GERALD												
HAR JOBB OMBORD							ORKAR MED VISS MODA							BLOMMAR TIDIGT		KORS-ORDS-KUNGEN 2025									

Vinn trisslotter och SCAs väggkalender!

Lös korsordet och skicka in orden som står i de gröna rutorna.

Bland dem som svarar rätt drar vi tre vinnare som får två trisslotter och SCAs väggkalender "Jakt på smaker". Vi drar också 20 vinnare som får väggkalendern.

Skicka in svaret senast den 7 januari 2026.

OBS! Du måste ha fyllt 18 år för att kunna delta.

Mejla ditt svar till:
info.skog@sca.com
Skriv "Korsord"
i ämnesraden.

Eller skicka svaret till:
SCA Skog AB
Korsord
Marknad
851 88 Sundsvall